

A Ghar Parau-barlang térképe

BARLANGKUTATÁS A PÁPUÁK FÖLDJÉN

Az Új Britannia-szigeti Rabaulban tartózkodtam, amikor egyik nap házigazdám bejött a szobámba és közölte:

– Vendéged érkezett. Michael Bourke, a didiman.

A „didiman” kifejezés mezőgazdászot jelent a helybeliek pidzsín-angol nyelvén. Bourke úr azonban nem ebbeli minőségében keresett fel, hanem mint a Pápua Új-Guinea barlangkutató csoport vezetője. A rabauli rádióból hallott itteni karszt-tanulmányaimról, s mindjárt elhozta magával az általa szerkesztett Niugini Caver című speleológiai folyóirat első számait. Ezekből szereztem első ismereteimet a pápuák földjén is megindult barlangkutatói tevékenységről.

Pápua Új-Guinea Földünk legfiatalabb állama, mely teljes politikai függetlenségét e hónapokban nyeri el. Az ország területe, különösen a nagy sziget belseje a geotudományok számára még jórészt ismeretlen vidék. Vonatkozik ez elsősorban a karsztvidékekre, melyeket az évi 5–6000 milliméteres csapadék az ember számára teljesen járhatatlan sziklavadonná alakított. Ezek rejtekében, a karszt-folyók eldugott partjain még ma is élnek olyan pápu

népcsoportok, amelyek még sohasem láttak fehér embert, kultúrájuk pedig a csiszolt kőkorszak szintjén rekedt meg. Itt elvétve még a kannibalizmus is előfordul.

Niugini Caver című speleológiai folyóirat, amely címoldalán Új-Guinea szigetét ábrázolja — cseppköves barlangnak berendezve

Ilyen körülmények között a barlangok kutatása is természetesen még gyermekcipőben mozog. Az őslakók hite szerint a barlangokban veszedelmes démonok élnek, amelyek az oda betévedő embereket megrontják, sőt életüket is vehetik. A pápuák csu-

pán a kisebb, nyitott sziklabiltozatok alá merészkedtek be, oda helyezték el halottaikat.

A pápua-új-guineai barlangkutatás megindulása az ausztrál barlangkutatók nevéhez fűződik. A helyi igazgatási szervezetben több olyan ausztrál fiatal ember teljesített szolgálatot, akik hazájukban is hődoltak a barlangkutatás szenvedélyének. A hatvanas években ezek a fehér „kiapok” szervezték meg az első Föld alatti expedíciókat, majd csatlakoztak hozzájuk az ausztrál barlangkutató egyesületek, mindenekelőtt a legerősebbnek számító Sydney Speleological Society. Ezek a barlangkutató vállalkozások voltaképpen csak felderítő utak voltak, hiszen az ottani barlangokat nem munkával kell feltárni, hanem egyszerűen csak be kell járni. Az eddig megismert néhány tucat üreg csupán elenyésző szám az országban található sok ezer nyitott, de ember által még meg nem látogatott barlanghoz képest.

Az elsők között megismert nagyobb barlangok az új-guineai felvidéken („Highlands”), Chimbu tartományban találhatóak. A Queen’s Cave neve már

Részlet az Erave-folyó melléki trópusi toronykarstról (Balázs D. felv.)

a turista útikalauzokba is belekerült, jóllehet ez a kb. egy km hosszúságú üregrendszer is csak gyakorlott barlangkutatók számára hozzáférhető. Az ausztrál barlangkutatók az elmúlt években több mély barlangba is leereszkedtek, például a Kundiawa melletti Bibima-barlangban 494 m mélységet értek el és összesen 1222 m hosszúságú folyósórészt térképeztek fel. A hírhedt „limestone barrier” (mészkőgát) peremi részein valószínűleg ennél sokkal mélyebb barlangok is kialakultak, hiszen például a Hindenburg-fal két és fél km magasságba szökik fel. Ezek a helyek azonban csak helikopterrel közelíthetők meg, ami nagyon költségessé teszi az expedíciók megszervezését.

Az új-guineai barlangok eddig nem sok tudományos leletanyagot szolgáltatottak. A nagy szigetre az

első emberi lakók kb. 40–50 000 évvel ezelőtt érkeztek, de az éghajlat nem kényszerítette őket arra, hogy barlangokban keressenek menedéket, mint Európa jégkorszaki ősembere. Az eddigi archeológiai leletek főként folyóteraszok hordalékából és sziklaereszek alól kerültek elő (Aitape, Kiowa, Kafiavana stb.). A Trobriand-szigeti és más barlangokban található emberi csontok tömege az utóbbi egy-kétezer év temetkezéseinek maradványai.

Az elkövetkezendő években Pápua-Új-Guinea a világ barlangkutatóinak érdeklődési középpontjába fog kerülni. Jelenleg az angolok, az ausztrálok és a japánok készítik elő nagyobb szabású expedíciókat a fő sziget még ismeretlen karstrvidékeire.

Dr. Balázs Dénes